

POPOUTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovolijo pošiljati (frankirani) vredništvu (Kaiserstrasse 8), naročnine, oznanila in reklamacije pa založništvu: tiskarju J. Leonu v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 10 kr.

V SPOMIN V. ČIŽEKA.

† 2. decembra 1883.

Osi vél v poklicu si življenja,
Težnje svojega stanú vedoč,
V sreú dar gojil si potrpljenja,
Skrbno v prid človeštva delujoč.

Štirideset in tri se leta trudil
Za mladine nežne blagor si,
Nisi pač trenotka ti zamudil.
Da bi srečne jej pripravil dni.

O, zaslužil dneve si pokoja,
Dal ti jih življenja je večér;
Kar pa duša je želela tvoja,
Ni ti mogel dati svet nikjér.

Staro je teló ti oslabelo,
Vzel v naročje ga je grob temán;
Duh krepák pa dvignil se veselo
Gori je, kjer večni sije dán.

Savo Zorán.

Našim rodoljubnim kolegom v prevdarek.

Kje so časi, kje so dnovi?
Ko smo Slave mi sinovi
Bili še zedinjeni?!...

O slovstvenem jedinstvu in vzajemnosti Slovanov, čijih malo delce je tudi naš slovenski narod, pisalo se je v raznih slovanskih jezikih že toliko, da bi to vse zbrano tvorilo že lično književnost. Da-si so tudi pota k temu cilju in nasveti k njega dosegi jako različni, v tem se vendar strinjajo vsi glasovi, da bi uresničenje te ideje bilo za razdrobljene Slovane največja sreča. To je ja vže davno razvidno, da vsako posamezno pleme vsaj Jugoslovanov, naj še toliko žrtvuje na razvoj svojega neznatnega slovstva, si ipak vsaj v sedanjem času pri slabih socijalnih razmerah, ne zamore vstvariti tolikanj dovršeno narodno književnost, da bi narodu v vseh strokah znanosti zadostovalo, in hoté ali ne hoté smo navezani na tujo literaturo nemško, katero mnogi iz nas bolj poznajo, nego lastno domačo. To sicer i škodljivo za obražbo posameznikov, ki prebavlja tujo stvarino jo potem v narodnem duhu domačinom podajajo, pa napačna je navada, da slednji naj bi po tem izvirnem blagu sega in množstvo novcev roma vsako leto iz slovenskega v podporo že itak bohotnej literaturi nemške, v tem ko pri nas še za ono trohico znanstvenih in poučnih del, ki jih posamezniki z velikim požrtvovanjem izdajajo, ni kupcev najti. Iz tega pak izvira razvoju našega slovstva velika škoda, ki oviraje njega napredek mu eló ne daja upanja, da bi se kedaj na zadostovalno stopnjo popolnosti povzdigniti zamoglo.

Ko je še v Mariboru izhajal „Slov. Učitelj“, poudarjala se je skoro v vsakej številki velika važnost hrvaške znanstvene, zlasti še pedagogične literature, ter priporočalo neprestano našim gg. učiteljem znanje hrvaškega jezika. Nemara da ta priporočba marsikje ni bila brezuspešna, kajti ovire k uresničenju tega so vsaj za Slovence res neznatne. Toda o vzajemnosti med hrvatskim in slovenskim učiteljstvom je najti dandanes še tako malo sledu, kakor se je to nahajalo poprej, in nekaka samosvoja tendenca hrvaške pedagogične literature, ki v svojem obzoru le domače ozemlje in razmere v poštev jemlje, naše učitelje gotovo ni spokojila. Nadalje pak še državna meja med nami veliko zaprečuje, kar vedo povedati tisti, ki so ustanovljenje „jugoslovanske“ akademije in vseučilišča med nami z največjo navdušenostjo pozdravili, ko pa vendar naši slovenski dijaki od tiste nimajo baš posebnega hasna.

Če še dodam, da tudi hrvaška literatura ni še na najvišji stopnji razvoja in je zgubila mnogo pomenljivosti za nas Slovence, odkar je zgubila prvotni jugoslovanski tip, spremenivša se v zgolj hrvatsko, pa smo zgubili tudi mi mnogo navdušja za njo, ter smo i prenehali računati na njo. Slovstvo vsaj tako malih plemen, kot smo Jugoslovani vsak za-se, mora vedno navduševati in ogrevati, kajti tega vedrila in krepila za svoj duh se ne smemo odreči, ko si ga lahko vstvarjamo, imajoči v tem proste roke.

V vse drugačej luči se nam v tej zadevi pojavlja literatura češka. Od časa, ko je v sredi temne noči prižgal na praških višinah hraber mož — slavni Šafařík — svetilnico slovanske zarje, izdávši svoj prvi slovanski na-

rodopis in slovanske starožitnosti, ter zapel njegov sodrug, slavni Kolar svojo neumrljivo „Slavy deeru“, pa do dandanes, nahajamo češko slovstvo vedno zvesto svojemu izbranemu slovanskemu smeru, in kdor od nas hoče se kdaj napojiti z nado boljše prihodnosti našega naroda in vsega Slovanstva, ta se mora zateči k češkim knjigam. Tam nahaja koperneče in žejno srce vir sladkega blažila, tam se ojači zopet duh, naj bi bil zbog tužnega položaja našega naroda, v pravem domoljubu še tako globoko upadel. Če hočemo biti bodri in jaki Slovenci, moramo biti v prvej vrsti tudi Slovani, če hočemo pa postati Slovani, pa nam češko, to predno slovansko slovstvo ne sme biti tuje. Toraj že zavolj tega edinega vzroka gre priporočati vsakemu zavednemu Slovincu, še več pak izobražencem, kakor smo učitelji, naj bi si slednji, kateremu so okoliščine k temu le količkaj povoljne, prilastil prilično znanje češkega jezika. O nemškem učenjaku in jezikoslovcu Grimmu se pripoveduje, da je po obelodanjenju najstarejših čeških slovstvenih spomenikov (rokopisov zelenogorskega in kraljedvorskega) že kot šestdesetletnik se jel učiti češki jezik, toraj se sme upati, da se zavedni mladi Slovenci od njega ne bomo dali osramotiti, posebno ker nas vsled nemške brezobzirnosti in zaželjene slovanske vzajemnosti k temu v današnjem času še posebno sili naroda našega boljša prihodnost.

Češko slovstvo pa ima za nas učitelje še drugi velevažen pomen. Ni ga predmeta v stroki pedagogike, ki bi v njem že ne bil obdelan in še s kako vzornostjo obdelan! Češki pisatelji se pri svojem poslu v tej zadevi ne omejujejo zgolj na nemške vire, marveč se poslužujejo zraven tudi francoskih in angleških in primerjaje, ter dopolnovaje jih s poljskimi in ruskimi spravljajo res na dan blago, ki nemške pedagogične spise mnogokrat za sabo pušča. To velja, naj se spisi nahajajo že v posebnih knjigah ali pa so umeščeni v mnogih pedagogičnih časopisih in velik dobiček bi bil za naše učiteljske moči, ko bi oni potem iz teh virov za svoje delovanje zajemati zamogli. Da izučenje češčine za izobražene Slovence ni nobena težkota, nam priča hrvatski list „Napredak“ sam, ki pri oceni našega „Vrtca“ priporoča svojim čitateljem znanje slovenščine, „katera dela prehod iz hrvaščine v češčino, tako da kdor se je seznanil z slovenščino, bo v kratkem razumel tudi češčino“, kar bi imelo tudi nam veljati za kažipot. Toraj izgojitelji, prevdarite in poskusite! Vsaj slovimo Slovenci pri izučanju tujih jezikov kot eni iz prednih, čemu bi naj toraj z ramami majali nad jezikom najsorodnejšega nam plemena? čemu pa tudi s svojimi doneski še nadalje zalagali nam neprijazno nemško literaturo, čije tvoriteli nam še toliko prijaznosti niso voljni skazati, da bi nam privoščili našo narodno eksistenco?! Če to ni brezmisel, potem ne vem, kaj bi naj bilo, in če smo pravi domo- in rodoljubi, bomo tudi še v jednajstej uri pričeli korakati svojemu boljšemu cilju vstrie, uvidevši, koliko boja ima naš mogočni neprijatelj za nas še pripravljenega, ki si ga s svojo ljubo dvorljivostjo nismo zaslužili in ga še z večjo tudi ne odvrnemo. Toraj naprej!

— kl. —

K gosp. prof. Lavterjevi razpravi:

O računstvu.*)

Prepričan sem, da računanje v prvem šolskem letu marsikteremu dela ravno toliko preglavice, kakor meni; zato sem g. profesorju posebno hvaležen za temeljito premišljen sestavek o računstvu. G. profesor nam je v kratkem procesu očistil teorijo. Ko bi mi z našo prakso le že tudi tako daleč bili! Pa kar še ni, lahko se doseže, samo da se vstrajnega dela ne izogibljemo, svojega znanja in pridobljenih si skušenj drugim ne pridržujemo, ampak to, kar smo si pridobili s trudom in težavo za se, podamo našim sodrugom v posnemanje in v prevdarek, da lahko o tem spregovorijo tudi oni svoje mnenje in svoje skušnje. Saj nam je „Popotnik“ v ta namen razpoložil svoja predala, zatoraj ga smatramo v tej zadevi kot našo delavnico, v kateri naj vsaki svojo sposobnost skuša, v kateri se naj gibljejo vse narodne moči, da dozorevajo delo, kateremu zaradi prekratkega časa ni kos in sam!

Peto leto že podučujem v prvem razredu in vsako leto sem se poslužil pri računanju (do 20) druge metode. Prevzel sem preteklo jesen od marljivega prednika prvence, ki so vstopili o veliki noči. Soštevanje in odštevanje (do 10) je bilo precej lahko ponavljati; množenje pa so čisto pozabili in kaj mi je storiti, kakor začeti to iz novega učiti. Pa kako to reč prijeti, da bi najhitreje šlo izpod rok?

Postavil sem številni stroj pred učence, krogle so jim vse na desni strani Vrzi na levo enkrat 3 krogle! N. (Besedo „enkrat“ sem naglasil in ob enem mahnil z roko na dotično stran.) Učenec je pravo zadel. Enkrat 5 kr.! — Enkrat 1 kr.! Kar sem v oklepu opomnil, sem ponovil vsakokrat. Zdaj pa vrzi na levo dvakrat 1 kr.! (Besedo „dvakrat“ sem zopet naglasil in ob enem mahnil dvakrat na dotično stran.) Učenec je tudi to dobro naredil. Takrat sem jaz sam med obe krogli položil dva prsta, drugo- in vsakokrat naprej je storil to učenec. Dvakrat, 4 kr.! — — kakor pred. Vrzi na levo trikrat 1 kr.! Dalje, kakor popred. 4krat 2 kr.! i. t. d. Učenci so kmalo posneli (abstrahirali) pomen zloga „krat“, vendar sem to vadal cel teden. Kaj sem dosegel? Pojem „krat“ jim je prešel v meso in kri in mikalo jih je v prstih, kolikokrat sem izgovoril to besedico. Drugi teden: Vrzi na levo petkrat 1 kroglo! Koliko krogel je? Petkrat 1 kr. je 5 kr. Trikrat 1 kr.! Kateri vé že naprej, koliko krogel je to? Vsi so vedeli, nazadnje se prepričali. Trikrat 2 kr.! i. t. d. Na pamet: Koliko krogel je 4×2 kr.? i. t. d. Tretji teden: Zdaj pa ne bomo več pristavljali besede „krogla“. Koliko je 7×1 ? 3×2 ? i. t. d. Vspeh izvrsten. Veselje otrok skozi tri tedne nepopisljivo. Mislil sem si, to si je dobro pomniti za drugo leto. Četrti teden: znamenje za „krat“ se pokaže, učenci se vadijo to znamenje v zvezi s številkami čitati in „računico na klop“ in naloge so se izvrševale. Na izurjeno čisto računanje sem naslanjal uporabni račun, kar velja tudi za prihodnje pri dividiranju.

*) Glej „Popotnik“ štev. 22–24 l. 1883 in štev. 1 in 2 let. 1.

Ponavljanje postopka : Razjasnenje pojma „krat“, navajanje produkta po učenem sredstvu, navajanje produkta na pamet, abstrahiranje in konečno pismene vaje.*)

Dividiranje. A. Merenje. V svrhu ponazorjenja bi bila po mojem mnenju najboljša bela steklena posoda, katera bi imela v notranjem napravo, da bi se videla kako bodi obražena številčna podoba v navpični legi. Za to-krat mi je morala zadostovati lesena škatlja. Učenci naštejejo v škatljo 5 kro-gel. Kolikokrat zamorem 1 kr. od 5 kr. vzeti? N. 1 kr. zamorete od 5 kr. vzeti 5 krat. Pokaže se. 1 kr. od 7 kr. 7 krat. Itd. Pokažejo to učenci. Našteje se 6 kr. v škatljo. Kolikrat zamoremo 2 kr. od 6 kr. vzeti? N. Po-kaže se. 3 kr. Kolikokrat zamoremo 2 kr. od 3 kr. vzeti? N. 1 krat in ostane 1 kr. Itd. To sem vadal celi teden. Drugi teden ravno taisto, a na številnem stroju. Tudi sedaj se naj polagajo prsti med krogle. Tretji teden: Zopet škatlja in krogle. Našteje se 5 kr. Kolikokrat zamoremo od 5 kr. vzeti 1 kr.? N. 5 krat. Kolikokrat je tedaj 1 kr. v 5 kr.? Na to se 1 kr. našteje zares 5 krat na mizo in škatlja se obrne, naj se učenci pre-pričajo, da je prazna. To se jim zelo dopada. Itd. Tudi na številnem stroju. Četrti teden: Zdaj pa ne bodemo več pristavljali besede „krogla“. Kolikokrat je 1 v 5? 1 v 7? — — — 2 v 3? — — — Itd. Slabejšim bode še v začetku treba s strojem pomagati.

B. Delenje. Prvi teden: Številni stroj. 6 kr. Razdeli teh 6 kr. na 2 enaka dela! 8 kr., 10 kr., 4 kr., 2 kr., 3 kr. Ne morem. (Nekateri po-vejo, srednjo kroglo moramo razrezati. — Škoda.) 6 kr. Razdeli 6 kr. na 3 enake dele! — — — Itd. Pove se, da se imenuje vsaki del, ako kaj razdelimo na 2 enaka dela, pol. Tretina, itd. Koliko tretin, osmin itd. nare-dimo vsakokrat? 8 kr. Naredi osmine! itd. 6 kr. Naredi tretine! Pokaži 1 tretino! Koliko kr. je 1 tretina od 6 kr.? Na spodnji šibici 3 kr. Naredi tretine! Pokaži 1 tretino! Koliko krogel je 1 tretina od 3 kr.? Na tretji šibici 9 kr. Naredi tretine! Pokaži tretino! Koliko krogel je 1 tretina od 9 kr.? Itd. Drugi teden: Abstrahiranje in pismeno računanje.

Opomba celemu: To postopanje se razlikuje od Močnik-ovega in tudi navadnega v tem, da delijo učenci precej v večem številnem krogu. Ima tudi kaj dobrega? Pospeši samostojnost v mišljenju, vzročuje veselje do predmeta in sadi kali, iz katerih učence začne sam doma nadaljno računanje razvijati — in to je zadosti.

S takimi spremembami v metodi pa ne maram kratiti Močnik-ovih zaslug kajti vsak ve, kaj je on o računstvu storil. Ali ta mož sam je čutil, da po poti, katero je hodil prejšnja leta v številnem krogu do 10, naletava na težave, katere se dajo le težko odstraniti in sam se je začel popravljati s tem, da jemlje zdaj do števila 6 samo soštevanje in odštevanje in še le pri številu 6 začne z vsemi operacijami.

*) G. prof. Lavtar trdi, da naj se pismene vaje začno, ko se preide k drugi vrsti dividiranja, k delitvi ponavlja vse prejšnje račune pri vsakem številu, kakor to nareja Močnik od števila 6 naprej, kajti znamenje za število naj nastopi takrat, ko so učenci število popolnoma prozrli. Ali to se ne da v praksi izvesti zaradi zakona velečega, v obeh oddelkih naj se poučuje isti predmet ob ednem času.

Predragi tovarši! Ako ima še kdo kake pomislike z ozirom na to točko glede Močnik-ovega ali glede mojega postopanja, naj se oglasi v teh predalih na isti način, kakor sem to storil jaz.

V.

Književna poročila.

„Za slovenski narod“ se pri J. Giontiniju v Ljubljani izdajejo knjižice v prav svetlo-pisani zunanji obleki, ki nam ponudijo povesti in pravljice — izvirne in prestavljene, nekatere pisane v gladki slovenščini. Precejšno število teh knjižic je že na svitem in ker je bukvarji posebno radi ponujajo učiteljem za šolske knjižnice, ne moremo si kaj, da si ogledamo te literarne izvode, je li so res sposobni služiti temu namenu, v koliki meri zadostujejo tirjatvam, katere postava stavi na knjige za šolske bukvarnice in to-raj tudi pedagogičnemu načelu v tej zadevi „da je za mladino le **najboljše** komaj zadosti dobro.“ Začnimo kar pri

„Dve čudapolni pravljici“. I. Peter Krunov. Peter Krunov, vdovec, oče treh ne omoženih hčERIC, je mož po božji volji; pridno hodi v samostansko cerkev in s tajajočim se srcem sluša njego dejanje in nebanje določujoče nasvete patra Andreja. Cel svetnik je. Zato mu Bog v sanji po angelju oznani smrt, a preden še tirja od njega dejanje ljubezni, od kojega izpeljava je odvisna njegova večnost. Pater Andrej mu pove, da še le takrat smemo preverjeni biti, da nam je sanjo Bog poslal, ako se še to dvakrat sanja. Svetuje mu tedaj, da se koj spove in gre k obhajilu, da ga bo sveti duh bolj razsvetil. Ako se mu to še dvakrat sanja, naj pride zopet, da zve, kaj je v tej reči storiti. Krunov se ve da še tisti dan sv. zakramenta sprejme in sanja se res ponavlja. Sedaj si je gotov božjega poslanstva in pater Andrej mu da relikvijo na blagoslovljenem traku, katero naj nosi na golih prsih; vrh tega ga zaroti pri sv. Trojici. Osem dni že je Krunov v samostanu in ko deveti dan gre s svojim psom v gozd, vrši se čudapolniše čudapolnega. Pes ga pelje v veliko votlino. Pride do razsvetljenih vrat, potrka, odprejo se in stal je v sobani črno pregrnjeni. Pri trioglati s črnim suknom pokriti mizi, na kateri so gorele v velikih srebrnih svečnikih pest debele voščene sveče, sedé trije belobradati, železno opravljeni vitezi, obličje njim je pokrivala črna krinka. Pred njimi je ležal papir v črno tančico zavit. Mizi nasproti je oder s krvavo rudečim suknom pogrtjen. Na odru je stal črn stol na treh nogah k rudečemu kolu prabit in v znožju stolovem je ležal širok meč poleg dolge nove vrvi. Grozno. Vitezi so živi, ker se gibljejo. Vsebina pisma je kratka: Niga zločinstva, katerega bi ne bili ti trije zakrivali, in zategadelj so njim ostale duše trdo zvezane s že trohljivimi trupli, ki imajo kakor živi ostati, dokler njih ne reši usmiljen človek. V četririh letih jih je že mnogo poskusilo rešiti zaklete, a nobeden še tega ni zamogel. Vitezi padejo na kolena in ga prosijo s povzdignjenimi rokami, naj njih reši ter njim odseka glave. Ako to stori, čaka ga obilno plačilo na tem in na unem svetu. Krunov je dene ob glavo. Ogledajoč se v sobi, najde

neizmerno dragocenosti, pa te hoče obrniti le v svete in dobrodelne namene. Srečno pride na svetlo. Drugi večer prinese zaklade s pomočjo svoje rodbine in nekaterih kmetov v svojo hišo. Prah, v katerega so razpadli vitezi in katerega je prinesel v vrču, je dal pokopati na polju svojega zeta in sezidati prelepo cerkev svete Trojice. Ostalo premoženje so dobile cerkve in nekaj tudi ubogi. Kmalu potem začne Krunov na prsih bolehati. Zdravnika ni treba, naj pride raje pater Andrej. Krunov se spove in mirno v Gospodu zaspi. K njegovemu pogrebu je prišlo mnogo častitljivih duhovnikov in drugih imenitnih ljudi.

Kaj se hoče doseči s to pravljico? Pokazati, da je bogaboječi srečen, hudobni nesrečen? Že; a nam se zdi, da ni ta namen glavni. Kakošna so sredstva? Čista nebeška vera mora služiti svetohlinstvu in vraži, — nedolžna devica, goljivi copernici. Zategadel ta povest nij za mladino! Pa tudi pravljice II. „Okamnjenci na Blanskem gradu“ — da se je prav nežna, dubapolna in brez skrite stranske tendence, mladini ne moremo priporočati, ker se v njej pripoveduje o sicer čisti ljubezni mladenčca in deklice. Odraščeni naj jo pa slobodno beró.

Povesti „Sveta grofinja Genovefa“ in „Hildegarda“ ste si podobni. Mož odhajajoč v boj izroči svojo mlado, lepo ženo drugemu v varstvo. Ta je nečistnež; neprenehoma nadleguje gospo z nesramnimi nagovori in ji razodeva svoje želje z različnimi znamenji. Nesramnež, v teku povesti intrigant, pripravi gospej veliko trpljenje, a nazadnje ga zadene kazen božja in trdnost v čednosti se pregnani obilno poplača. Misel je lepa, in odraščeni naj berejo ti povesti a otrokom jih ne moremo podajati. V.

Za poduk v petju po številkah se dobivajo pri tiskarju g. Rudolf Milicu v Ljubljani naslednja delca:

1. **Kratek navod** za podučevanje v petju po Paris-Galin-Cheve-o-vi metodi; sestavil Gregorij Jakelj. Cena 10 kr. „Navod“ obsega: 1. Galinova tonopisna sistema. a) V ozir melodike, b) V ozir ritmike. 5. Metoda pevskega poduka po številkah. A. Vaje v tonih (melodika) B. Vaje v taktu (ritmika). C. Vaja v petju z izrazom (dinamika).

2. **Pevček** ali zbirka lahkkih pesmic za otroke prvence; sestavil Gregorij Jakelj. Cena 5 kr. Ta zbirka obsega 21 šolskih pesmic.

3. **Pesmaričica** po številkah za nežno mladino. Sostavil Anton Förster. Cena 15 kr. Obsega 64 vaj in pesmic, med temi je 10 narodnih pesmi in cesarska himna.

Gg. pevoučiteljem, ki se zanimajo za poduk v petju po številkah se navedena delca priporočajo. J. K.

Narodno blago.

XXI.

Vinska trta in bor.

Pri svetem Duhu nad Lučami je živel svoje dni bogat kmet, kateremu so rekli „črn gospod“, ker se je navadno črno nosil. Imel je veliko klet polno praznih polovnjakov. Nekega dne pred hudo uro velevala svojemu hlapcu, naj

mu v vsak sod rozgice vinske trte vtakne. On sam pa se je črno oblečen nekam odpravil. Blizo hiše njegove pa je bil velik borovi gozd in zato si je nezvesti hlapec mislil, zakaj bi borove veje ne veljale, ki so tako blizo pri rokah, po trsove rozge bi moral pa še daleč od doma v vinograd hoditi. In res on potakne v vsak sod namesto trsove rozge borovo vejico. Čez malo časa nastane silni blisk, in tresk in toča je rožljala po pečinah, na katerih stoji cerkev sv. Duha. Ko huda ura premine, so vsi kmetje v okolici strmeli zagledavši svoje gozde. Vse borovje je bilo golo, toča ga je poklala. Kaj pa je črni gospod k vsemu temu rekel? Tudi ta se je čudil ali še bolj se jezil; a ne zato, ker je toča borovje pobila in poklala, kajti na to se še ozrl ni ampak zato, ker je imel v kleti vse sode polne borovih igel. Črni gospod je bil baje namreč čarovnik, ki je znal pre v megle hoditi in tam točo delati. Mislil je tistokrat vse vinograde v okolici s točo pobiti in vino v svojo klet spraviti ali nepokorni hlapec mu je vso štrečno zmešal.

Feljton.

Slovenski učitelji na Štajerskem.

(Humoristična študija; spisal Tone Brezovnik.)

„Strašno se nam štrečna meša, voz nam le pod pot leti“, zdihuje že pesnik „starega Kranjca“, a kaj bi on še le rekel, ko bi živel dandanašnji! Njegov pogled, kamorkoli se obrnemo! Človek se bori s človekom, stan s stanom, narod z narodom! Povsod zmešnjava, povsod prepir in zloba, in le redkokdaj nam iz tega ali onega kota širnega sveta zasije pravi žarek človekoljubja ter podoben svetlemu meteoru v temni noči, razsvitljuje z rezko lučjo naš sedanji žalosten položaj. V take in enake misli zatopljen, posedoval sem večkrat samotni za pečjo ter skušal se razvedriti. Ker je bilo vse zastoj, sežem nekdanji iz obupnosti po „Schematismus der Volksschulen Steiermarks. Verfasst von Joh. Alex. Rožek. Graz 1883“. Prebiraje ga, začela so se mi nasproti smijati različna imena mojih spoštovanih poznanih in nepoznanih g. tovarišev in gđe. tovarišic. Jel sem ta imena zbirati, sestavljati in glejte, dobil sem toliko pogrešano razvedrilo. Ker pa ta „študija“ zna še morda komu drugemu mojih č. sotrudnikov kak lehak smehljaj na ustnice privabiti, podajam Vam jo tukaj trdno računajoč, da mi nihče ne bo zameril, ako se z njegovim imenom nekoliko ponorčujem. Evo toraj!

Da učitelji služeci, ali pa vsaj rojeni na Slovenskem nismo zadnji v vrsti ljudij, svedoči, da imamo med seboj tudi kronane glave. I Kaiser vlada skupno z I Kral-jico. Višjih dostojanstvenikov ali dvornikov nimata, razen če imenujemo I Hofbaur-a. za katerega privilegije pa pri najboljši volji poizvedeti nismo mogli. Pa tudi njuna armada ni velika in javljne se bodo drugi mogotei pri bodočem svetovnem boju na njo ozirali. Cela armada šteje le I Haputman-a, I Gmeiner-ja, in I Žolnir-ja, kateri nam pa svoje „šarže“ niti ne pove. Ta velika armada pa ima vendar tudi svoja Trobej-a in Trobiš-a, da lože stopa po taktu ter lože igra „parado“.

Učiteljski stan, pravi se že zdavnaj, ne „nese“ ravno veliko, za to se tudi ne smemo čuditi, ako imamo le enega samega pravega Schulman-a med seboj ter ne smemo preveč zameriti našim drugače vse častivrednim gospodom tovarišem in našim ljubeznjivim gospdč. tovarišicam, ako se jih je mnogo lotilo kakega postranskega posla (upajmo, da jim za to ne bo treba posebnega davka plačevati!), da si tako svoje življenje polajšajo. Pečajo pa se z raznim! Nekateri nam v poštenu slovenščini povedó svoj stranski posel n. pr. 1 je Zidar, 1 Ribič, 1 Pečar, 1 Voglar, 1 Vrečar, 1 Ulčar, 1 Smolnikar, 1 Strgar, 1 Gosnik, 1 Kovač, 2 Kovačič-a, 2 Orač-a, 2 Ornik-a, 2 Žagarj-a, 2 Kolarič-a, 2 Košarja, 3 Logar-ji in 1 pa Kosi. Nekateri pa so trdi Nemci: 1 Weber, 1 Šmid, 1 Mayer, 1 Meier, 1 Reyserschütz, 1 Stopfer, 2 Baumgartner-ja, in 1 Schofhalter, ki pa služi tam gori nekje na Nemškem. Najnižji posel si je menda izbral 1 Reibenschuh. —

Kako marljivi so kaj ti gospodi (2 Kokot-a in 1 Budna jih budé na deló) v svojem poslu ne vemo, a če sklepamo iz marljivosti 1 Vrečarja, ki je do sedaj napravil samo 1 Vrečo in Mešiček (sta menda pa ta tem močnejša!), ne bomo jim posebne hvale peli. Pa bože moj, vsaj imajo vsi skupaj samo 1 Brus (Wrusz), kjer si orodje brusijo. Pa je Šnideršič-u tudi le samo 1 Klopčič Ovirn-a (kdo ga je napredel, ne vemo) ter 1 Zaplata na razpolago. Kteri izmed teh obrtnikov nam je napravil 1 Viličnjak in 1 Štrenkl, ni nikjer povedano.

Če je med vsemi temi obrtniki le 1 Meister (pa še tisti je žensko obleko oblekel), nas tolaži, da je tudi le samo 1 mojster-Skaza, 1 pa je še Gselman.

Ker imamo samo 1 Kramar-ja, utegnil bi kdo misliti, Bog ve kako bo ta obogatel, ali žal! ko ima samo 1 Kupnik-a.

Vkljub vsem tem stranskim poslom je postal vendar samo 1 Reich in ravno tako smo si vsi skup pridobili samo 1 Schatz. Tembolj pa moramo toraj zavidati našega edinega Dedič-a, ki bo sam vse to podedoval.

Kako pa se nam drugim slabo godi, pričajo jedi, katere nam na mizo prihajajo. Tu ni kruha ne mesa, nego 1 Grah z Gorjup- in Čebul-om, 1 Hren (za Nemce je pripravljen 1 Kren), 2 Močnik-a (menda 1 kuhan, 1 pa pečen), za boljše dni v dessert 1 Lešnik. Kadar smo prehudi, dadó nam še pelina (1 Wermuth), da se nekoliko uženemo. Tajiti pa nikakor ne smemo, da pride na mizo tudi 1 Kapun, 1 Povh (za Nemce 1 Pillich) in 3 Golob-i; pijemo pa, in sicer po starih poštenih Pollitsch-ih, zlata vreden istrski Teran. Da je ta izvrsten, priča nam 1 Lobenwein. Za veliko noč pripravljen nam je tudi 1 Pirh. Da je naša miza le redkokdaj tako obložena, razvidimo iz tega, da imamo med seboj le 1 Debelak-a, eden pa kar očitno pove, da je ostal Suher, mi drugi pa molčimo kot indijski fakirji.

Kako je 1 priprost Kmetič iz 1 zrna (Kern) napravil 1 Kvas ter iz njega spekel en cel Erženjak si drugače ne more raztolmačiti, kot, da sta tu oba Kunstič-a pokazala svojo „kunšt“ ali pa, da mu je pomagal Stvarnik sam,

Po naših gajih prepevajo: 1 Čížek, 1 Drozg, 1 Škorjanec, 1 Šinkovec, 1 Vrabl, 1 Kosseg in 2 Kos-a, katerim 1 Tičar zanjke nastavlja.

Po gozdih pa se klatijo: 1 Kosoroh in 1 Maček, oba po skalovju in gorovju zgornjega Štajerja: na spodnjem Štajerskem pa so ostali 2 Cizela, 1 Povh, 1 Pillich in 1 Eberl, tako, da naš edini Jager ne bode imel preveliko posla. Po vinogradih pa čvrči 1 Weingerl. Pravi naravoslovski čudež pa je, da živi na spodnjem Štajerskem tudi 1 Kit. Opozarjamo vse naše naravoslovce na ta „eksemplar“.

Tudi domačih živalij ne gleštamo veliko! Imamo samo 1 Jarc-a, in da ponovim, 2 Kokot-a, 1 Kapun-a in 3 Golob-e. Čudno je tudi, da nekaj živalskih delov vegetira kot samostojna popolna bitja, n. pr. 1 Repič, 1 Grebenec, 1 Gobec, 1 Schetina in 1 Šetinec.

Ravno tako malo pridelujemo tudi domačih kulturnih rastlin. K že pred naštetim: Grah-u, Čebul-u, Hren-u, Kren-u, imam dodati le še 1 Sirk. To je gotovo premalo, da-si gnojimo s samim Kompost-om. Iz tega pa sledi tudi jasno kot beli dan, da se na naših učiteljskih poljedelstvo premalo neguje. — Divje pa rastejo 1 Kokol, 1 Gaber, 1 Weixl in Leske v neznanem številu.

Ponosni smemo pa biti, da imamo med seboj toliko naših imenitnejših pisateljev zastopanih. Imamo pa: 1 Lavrič-a, 1 Levec-a, 1 Levstik-a, 1 Miklošič-a, 1 Prešern-a, 1 Razlag-a, 1 Robič-a, 1 Terstenjak-a in pa 1 Vrščko-ta. G. vrednik „Popotnik-a“ naj samo skrbi, da k lepi vrsti svojih drugih sodelalcev pridruži še te slavneže, potem se mu konkurence ali pogina ni bati. Sebi in nam drugim v čast naj jih, rad ali Nerat, k sodelovanju povabi. Kajti izjava, da je med nami samo 1 Moder (menda za zgo-raj imenovane literature ne velja.

Po postavi so: 1 Velki in 1 Gross, 1 Majhen, 6 je pa Majcen-ih; ker se pa samol A ufreet drži, lazimo menda vsi drugi po trebuhu ter požiramo prah! — Po narodnosti nas je, kakor razumljivo, največ Slovanov in sicer 7 Kranjcev, (ki se pa še o pravopisu svojih imen niso dogovorili), 2 Windisch-arja, 2 Hrovat-a, 1 Horvat, 2 Vogrinc-a, 1 Unger, 1 Čeh, 1 pa je Tschech, 1 Lah (upajmo, da ni kak nevaren irridentist!) in ena Turk-inja; Nemea ni toraj nobenega.

Da si nam svojo narodnost mnogi radi povejo, so vendar toliko politični, da nočejo v sedanjem kritičnem času svojo „barvo“ pokazati. Le 1 pravi, da je Belec, 1 Weisz, 1 pa Črnko.

Po domovanju so: 1 Poljanec, 2 Zdolšek-a, 1 Zadravec, 1 Porekar (Poregger!), 2 Pečovnik-a, 1 Zagoričnik, 1 Podpečan, 2 Hribernik-a, 1 Slemenšek, 1 Jamšek, 1 Pušenjak, 1 Zakrajšek, 1 Mejovšek, 1 Pepevnik, 1 Strniša, 1 Košenina, 1 Dobnik, 1 Breznik, 1 Brezovnik, 1 Gabršek, 1 Ješovnik, 1 Koprivnik, 2 Leskovar-ja, 1 Praprotnik in 1 Srabotnik.

Izmed krajev imamo: 1 Arnuš, 1 Rom in 1 Raab. — Mnogo jih izpeljuje svoja imena iz krstnih imen. Taki so: 1 Ambrož, 1 Ambrožič, 1 Boštjančič, 1 Fritz, 1 Friedl, 1 Jurko, 1 Jurkovič, 1 Juvan, 2 Kristl-na, 1 Klemenčič, 1 Marko, 1 Mihelič, 1 Miheljak.

1 Moric, 2 Pavlič-a, 1 Pavlin, 1 Pavlšek, 1 Petriček, 1 Rudolf, 1 Silvester, 1 Sorko, 1 Tomažič, 1 Valentinič in 4 Vidoviči.

Iz slovanske mythologije ostali so nam samo 1 Korent, 1 Terglav in 1 Kresnik. — „Liberalni“ smo menda tudi preveč! 1 celó pravi, da je Vera-nič, drugi pa imamo vsi skupaj samo 1 Križ. (Morda pa ta „Križ“ pomeni le slabo plačo! —)

Ker se je nekoliko časa na naših učiteljskih glasba in petje le malo kultivirala, štejemo med seboj tudi le 1 Pfeifer-ja, 1 Vrunker-ja in 1 pa Poje; to je vsa naša narodna muzika.

Pošteni slovenski Kregar, krega se „Žiher“ med Slovenci, Greiner pa je šel med Nemce rogovilit. — 1 Viher in 1 Vihernik gonita Meglo in Meglič-a proti Jug-u, a včasi potegne tudi oster Krivitz, tako da imamo le enkrat „Schönwetter“; za to naj edini naš Zmrzlikar hvali Boga, da je našel vsaj 1 Kožuh, v katerega se lahko zavije.

Raznoterosti so še: 1 Zeichen, 1 Ekl, 1 Neuner, 1 Lopič, 1 Mahnič, 1 Lastnik, 1 Poklič, 1 Vabič, 1 Wobič, 2 Zemljic-a, in Končan — s tem pa bodi tudi moj spis končan.

Dopisi.

Iz Dunaja. Poštno-hranilnični urad na Dunaju, kateri — odkar je v Avstriji uvedena poštno-hranilnična služba — uredbo te službe korak za korakom, vendar držeč se gotovega smotra ali konca, neprestano dopolnjuje s tem, da tu svoje dozdanje ravnanje in rokovanje popravlja, tam kak nov postopek poprijemlje, ukrenil je zopet neko tehtovito naredbo, katera bode vložnikom zaradi svoje posebne priležnosti kaj ustrezala.

Do zdaj namreč je bilo zapovedano, da naj bi vsak vložnik enkrat na leto (in sicer v obletni dan svoje prve vložbe) poslal poštno-hranilničnemu uradu na Dunaj svojo vložno knjižico za to, da se va-njo vpišejo obresti, kar se jih je do 31. dne decembra prejšnjega leta nateklo in počenši od tega dne glavnici prišlo.

To je bilo zapovedano zaradi tega, da bi se vpisovanje obresti v vložno knjižico porazdelilo kolikor je moči na celo leto in tako poštno-hranilnični urad ohranil kake preobložbe z delom prve dni po novem letu, ko ob završevanju poslov bivajo itak vse roke polne dela; ali omenjena zapoved je imela v sebi to nepriliko in težkočo, da bi vsled nje bilo vsakemu vložniku enkrat na leto po več ali manj časa ostajati brez svoje knjižice, kar bi mu toraj branilo med tem na-njo noveev vlagati ali nazaj prejemati; in ta čas utegne — če vzamemo kak bolj oddaljen kraj n. p. v Dalmaciji, — iznašati vendar le po kakih 14 dni. Želeč to ubraniti narejeno je zdaj, da naj celó več treba ne bode vložene knjižice e. kr. poštno-hranilničnemu uradu zaradi vpisovanja obresti pošiljati. Namesto tega pošlje poštno-hranilnični urad vsakemu vložniku po tem — ko doteče leto, vendar najpozneje dva meseca po obletnem dnevu njegove prve vložbe — „nakaznico glede obresti“, katera slove na njegovo obrestno imovino, kolikerkšna se mu je natekla do 31. dne decembra meseca preteklega leta, ter je veljavna na dva meseca.

Le-ta obrestna nakaznica odvzame se vložniku — dokler teče ta dvo-mesečni rok, — o pribliki, ko kake novce vlaga ali kako vračilo prejme, pri

kateri koli biralnici, ki mu nakazani iznos obresti kot obrestno imovino v vložno knjižico vpiše takó, da bode počensí od 1. dne januarja tistega leta obresti nosil.

S to kaj praktično naredbo se doseže, da bodo vložniki svoje vložne knjižice neprenehoma pri roki imeli. — Samo tedaj ko bi kak vložnik po zamudi prejete obrestne nakaznice v dveh mesecih, dokler ostane veljavna, ne prinesel k nobeni biralnici, ali pa, ako bi vložnik — ko poteče dva meseca (po obletnem dnevu njegove prve vložbe noveev) — ne dobil nikake obrestne nakaznice, — samo v teh dveh slučajih je treba, da vložnik knjižico poštno-hranilničnemu uradu pod priporočilom pošlje, za kar pri vsaki biralnici zastoj dobode primeren zavitek; poštno-hranilnični urad tedaj obrestno imovino v knjižico vpiše in potem knjižico vložniku nazaj pošlje pod adresó, kakor jo je le-ta posebej povedal ali kakoršna se vidi iz knjižice same.

Razume se samo ob sebi, da vložnik nikdar ne izgubi svojih obresti, niti tedaj, ko bi knjižice poštno-hranilničnemu uradu celo ne poslal ter ne dal si nikdar obresti vpisati va-njo; kajti poštno-hranilnični urad obresti v vseh okolištinah na vložnikovem tekočem računu v imovino pripisuje in glavnici prideva, ali vendar je vložniku samemu jako v prid ter si mora želeti da mu se obresti leto za letom v knjižico pripisujejo.

Od Dravinje. Pregledavši dopise iz Ptujkega okraja v lanskem „Potopniku“ sem opazil, da o uradni uč. konferenci ptujkega okraja se ni poročalo. Zategadelj sledi to poročilo še le v novem letu. Vršila se je ta konferenca, katere se je vdeležilo 46 učitejskih oseb iz ptujkega okraja in 7 gostov, dne 17. septembra 1883. l. v šoli ptujke okolice. Predsedoval je c. kr. šol. nadzornik g. Ranner, kateremu je bil ravnatelj g. Ferik namestnik v predsedstvu. Posel zapisnikarjev sta opravljala nadučitelj g. Robič in učiteljica gpdč. Baumgartner. Konferenca se je vršila po sledečem vzporedu: 1. Predsednik otvori zborovanje ob 9. uri, ter našteva najvažnejše dogodke pretečenega šolskega leta, med temi na vrhu potovanje Nj. Veličanstva presvitlega cesarja, kateri so tudi ptujski okraj s Svojim pohodom posrečili. Z navdušenostjo zakličejo navzoči trikratni „Živio“ in „Slava“ presvitlemu cesarju Franu Josipu I. — II. Prečitajo se ukazi, zadevajoči gluboneme otroke, boljši papir v novih računicah, pošne hranilnice, šolske vrte, rešilo okr. uč. konference 1882. l. in izpeljavo nove šolske postave od 2. maja 1883. — III. Predsednik poroča o stanju okrajnega šolstva v preteklem šolskem letu in sicer v vzgojnem obziru, potem pa tudi v obziru napredka v posameznih predmetih. Slednjič še razlaga, kako se ima z uradno-šolskimi pismi ravnati. — IV. G. Suher poroča o vprašanju: „Kako se naj budi in goji ljubezen do Najvišje vladne hiše, do očetnjave in do domovine?“, ter stavi sledeče teze, katere se enoglasno sprejmejo: 1. Izobraževanje sreca mora se ravnati po etičnih načelih, biti mora vsestransko; zato ima tudi čut ljubezni do domovine, očetnjave i vladne hiše svoj temelj v splošnih nazorih, po katerih se je značaj vraval. Za te dobre nazore skrbeti, je naloga pouka v šoli. 2. Temelj dobremu sreču, tedaj tudi domoljubu, pripravlja vzgoja v obitelji. 3. Med vsemi predmeti ljudske šole daje največ prilike za vzgojo sreca pouk v materinem jeziku i to posebno a) že pri nazornem nanku, b) pri obravnavanju etičnih beril, c) po spoznavanju jezika na lepih proizvodih pesniških i prozajičnih i d) v spoznavanju jezika po slovnici. 4. Za poukom v jeziku upliva na vzbujanje i gojitev domoljubja i patrijotičnega čuta domovinoslovje naj blagodejnejše. Velik pomen pa imajo tudi ti le predmeti vrejeni po svoji vrednosti: a) zemljepisje i zgodovina, b) prirodopisje, c) petje, d) telovadba. — G. Kocmut Vinko poroča o vprašanju: „Občno je znano, da se pitje žganih pijač razširjuje, in skušnja uči, da se žganje celo otrokom daja. Kako naj šola v tem oziru postopa in s katerimi sredstvi bi se dalo razširja-joče se pitje žganih pijač omejiti?“ V to svrho našteva poročevalec sledeče sredstva: 1. zgled učiteljev; 2. šola kot vzgojevalnica, v kateri ima posebno

gledati na red. snažnost, delavnost, varčnost (Sparsamkeit) in na lepo, pošteno in pobožno vedenje; 3. Nauk v sadjoreji in v dobri uporabi sadjerejskih pridelkov; 4. sporazumljenje s stariši; 5. krajni šolski ogledi in občinski predstojniki naj v tej zadevi šoli pomagajo; 6. V domačih konferencah naj posebno gg. učitelji veronauka v tem obziru delujejo; 7. sporazumljenje z gostilničarji; 8. poročila na e. kr. okrajno glavarstvo. Debate o tem vprašanju se vdeležijo gg. Grebenec, Romih, Žiher in Suher. Od poročevalca navedena sredstva se odobrijo, ravno tak se sprejmejo g. Romihovi predlogi: 1. Da se pitje žganih pijač omeji, je treba ljudstvo o slabih nasledkih pitja žganih pijač podučiti. V to svrhu služi izvrstno knjiga: Vpliv vpijanljivih pijač. Spisal dr. Samec. Izdala Matica slovenska. Učitelji naj skrbijo, da se ta knjiga med ljudstvom širi. 2. Slavna vlada se naj presi, da tej stvari svojo pozornost obrača in po možnosti postavnem potom pitje žganih pijač omeji.“ — VI. Namesto zadržanega c. k. okrajnega zdravnika g. dr. Kleinsasserja poroča predsednik o različnih šolskih klopih ter razlaga, kako mora dobra šolska klop izdelana biti. — VII. G. Možina prednaša učilni poskus o obravnavi 167. ber. spisa v drugem berilu. Debate se udeležijo: gg. Koemut Vinko, Žiher, Suher in predsednik; slednji razlaga, po katerem vzporedju se imajo berilni spisi slovniško obravnavati. — VIII. G. Romih poroča v imenu stalnega odbora o razvrstitvi in vzporedju spisnih vaj, ter stavi sledeče predloge, kateri se odobrijo: 1. Spisje se mora naslanjati na ves drugi pouk: na nazorni nauk, na berila, na realistično tvarino in na jezikoslovne vaje. Začne se že v prvem šolskem letu. 2. Spisje v narodni šoli se mora učenčevi zmožnosti prilagati. 3. V spisju se ponavlja navadno to, kar so se učenci že poprej učili. 4. V spisju se naj genetično napreduje: a) dá se tvarina in oblika; b) tvarina je dana, išče ali pretvori se oblika; c) tvarina se išče, oblika je dana; d) tvarina in oblika se išče. 5. Spisje se mora popravljati. 6. Ure, ki so odmerjene za učni jezik razdelijo se tako: a) branje $\frac{2}{5}$, b) spisje $\frac{2}{5}$, c) jezikoslovne vaje $\frac{1}{5}$ ur. (Autografirana tvarina za spisne vaje se razdele posameznim šolam.) — IX. G. Lešnik poroča v imenu stalnega odbora o risanju, ter se izreče proti stigmam. Debate se vdeležijo za stigme gg.: Grebenec, Možina, Ferk, Romih in Silvester; proti stigmam: g. Suher in gč. Baumgartner. Slednjič obvelja Ferkov predlog: „Stigme naj se rabije samo na nižnji stopnji.“ — X. G. Robič poroča o stanju okrajne uč. knjižnice ter stavi sledeči predlog: „O. k. dež. šol. svet se naj poprosi za dovoljenje, da se okrajna uč. knjižnica, katera je od začetka 1872. l. do sedaj z lepo svoto (1485 gl.) dotirana bila, tedaj zavoljo nje velike vrednosti proti ognju zavaruje.“ Se sprejme. — XI. Volitve. a) V stalni odbor za leto 1884 se izvolijo gg.: Ferk, Koemut Vinko, Robič, Romih, Šijanec in Vidovič. b) V odbor za izdelovanje novih učnih načrtov se izvolijo gg.: Lešnik, Šveigl in Kaukler (za 4 razrednice); Robič in Vidovič (za 3 razrednice); Šijanec in Žiher (za 2 razrednice); Tribnik, Grebenec, Glinšek in Reisinger (za 1 razrednice). — XII. Sprejme se sledeči predlog g. Robiča: „Konferenca izrazi željo, da se tudi tretjemu berilu prida slovniški in spisni del, kakor ga imata Začetnica in Drugo berilo.“ Predsednik zaključil konferenco ob 5. uri popoldne, ter se zahvali vsem, kateri so pripomgli, da se je konferenca tako živahno vršila.

R.

Lembah. Učiteljsko društvo mariborske okolice je imelo 10. januarja t. l. svoje prvo zborovanje. Čeravno se še ni polovica društvenikov udeležilo, (bilo je 19 navzočnih) se je vendar vršil tako živahen in plodovit razgovor, da bi bili gotovo tudi tisti iznenadeni, ki častijo društvo navadno s svojo odsotnostjo. Iz predsednikovega poročila o delovanju društva v preteklem letu povzamemo, da je zborovalo društvo 1883 l. 4 krat pri obilni udeležitvi. Mej govori so omeniti ti-le: „O trtni uši g. Hansel-a.“ „o računstvu“ — g. prof. Lavter-ja in „o imenitnosti pripovedek za domovinoslovni pouk“ — g. Pirk-majer-ja. — Društvo je brojilo 42 udov. — V teku svojega poročila povdarjal

je predsednik važnost društvenih zborovanj in vstrajnega, vzajemnega delovanja vseh udov — posebno v sedanjih barnih časih in izrekel željo po večkratnih shodih in obilni udeležitvi. Nasvetoval je zopet društvene seje v vsakem mesecu, čemu so mu društveniki po končanem poročilu za kratkim razgovorom občno pritrdili. Sklenilo se je dotični § društvenih pravil v tem smislu prenameniti in prenamerjena pravila visoki vladi v potrjenje predložiti. — S presrečnimi besedami se je predsednik spominjal še tudi dveh udov, ki sta v preteklem letu po sklepu smrtne osode za vselej slovo dala našemu društvu (A. Serbec, plemeniti večletni predsednik našega društva, in Janko Kocmuth.) Referat o prašanju, kako bi se dalo praktično izvršiti to, kar je zahteval g. Fellner v svojem poročilu „(štaj. šolski vrti in c. kr. društvo štaj. vrtnarstva v Gradcu)“ je prevzel predsednik g. Nerat sam. O „pripravi učnih pripomočkov“ bo voljeni komite (Rošker, Trstenjak, G. Majcen) prihodnjič natančno poročal. Referat o knjižici „des Lehrers Selbsthilfe“ je dobil g. Fr. Pirkmajer. — Blagajnik g. Fr. Rošker je natančno poročal o lanskem društv. računu. Dopis učit. društ. Gleisdorf katero je zahtevalo našo izjavo v potrebi prestrojenja 4. berila, se je vzel samo na znanje ker za naše razmere nima nobenega pomena. Sicer pa mi tako dobimo „Končnikovo 4. berilo. Novo voljeno društveno vodstvo ima sledečo podobo: M. J. Nerat, predsednik; Fr. Praprotnik; podpredsednik; Fr. Rošker, blagajnik; J. Fistravec, G. Majcen, Fr. Pirkmajer, odborniki; J. Cizel, M. Tramšek, zapisnikarja. Ko je g. predsednik končno še toplo priporočal najnovejše delo neumornega pisatelja J. Lapajne-ta, je sklenil ob 1/2 1 sejo. F. Majcen-ovo prednašanje je moralo izostati in pride prihodnjič na dnevni red. Ta prva letošnja seja nam da upanje, da bo prebujeno društvo v resnici živeti začelo, da bo postalo svetišče, v katerem se gojijo čuti prave odkritosrčne kolegijalnosti in blagega, nevsahljivega navdušenja za visoki poklic, da bo postalo ognjišče, pri katerem se razgreva učiteljska samostojnost, neomahljivost in plemeniti pogum za vse, kar je učiteljstvu blago in drago. K temu Bog pomoz!

— — 1.

Novice in razne stvari.

[Vseučilišč] ima Avstrija to stran Litave osem, in ta so: na Dunaju, katero obiskuje 4143 poslušalcev; v Pragi 2703 od teh je vpisanih 1334 na nemški in 1369 na česki univerzi; v Gradcu 971; v Inomostu 685; v Krakovem 862; v Levovu 732 in v Černovicah 262 poslušalcev. Vseh skupaj je 10.178 poslušalcev.

[Je li to mogoče?] Kakor „Slovenec“ poreča, so baje celjski „šulfereinerji“ šolam v okolici kupili podobo nemškega cesarja, namesto avstrijskega. Komentara menda treba nij.

[V kmetijstvu so se na Štajerskem] v preteklem š. letu vroci podučevali v 50 lj. šolah. Med temi so na slovenskem delu Štajerja sledeči kraji: Čadram, okolica Celje, Vransko, Konjice, Šmarje, — v celjskem okraju; sv. Jurij, Kapela, Mela-nedelja, sv. Križ, Ljutomer, Negova, sv. Peter, — v ljutomerskem okraju; Jarenina, Lembah, Marija v Puščavi, sv. Peter, — v mariborskem okraju; sv. Barbara, Ormož, Velika-nedelja, Hajdina, Kostrivnica, sv. Križ, Središče, Rogatec, — v ptujskem okraju; Brežice v istoimenem okraju; Slovenji Gradec in Mahrenberg, — v slovenjegraškem okraju. Učencev po vseh 50 učilnicah bilo je 1234. Za nagrado učiteljem je država dala 400 gl. Na slovenskem Štajerju dobili so isto sledeči gospodje: Cizelj — Vransko, Dobnik — Dolič, Horvat — Ljutomer, Jurković — Šmarje, Kryl, — Ljutomer, Malenšek — Čadram, Ornik — Brežice.

Praprotnik — Puščava, Stöger — pri sv. Petru tik Maribora, Strenkelj — Središče, Vidič — pri sv. Pavlu v savinjski dolini. Erzenjak — pri sv. Petru zunaj Radgone.

[Srednje šole v Avstriji.] Po naznanilih ministerstva je letos v Avstriji 169 gimnazij (3 več kakor preteklo leto). Učencev je na gimnazijah 55.247, več kakor lani 2105. Največ učencev ima gimnazija v Czernovici, namreč 832, najmanj pa v Gaji, le 61 v štirih razredih. — Po učilnem jeziku je 96 gimnazij nemških, 37 českih, 22 poljskih, 4 laške, 1 rutenska, 3 hrvaške in 6 z dvema učilnima jezikoma. — Realk pa je višjih 68 in nižjih 18, tedaj 86. Od teh ima 60 nemški učni jezik, 16 česki, 5 poljski, 4 laški in 1 hrvaški. Učencev je bilo lansko šolsko leto 16.285, letos pa 16.574, tedaj več 289. Največ učencev je na realki v Pragi, namreč 533, najmanj pa v Imstu (na Tirolskem) in sicer 37. „Slov.“

[Kakšno škodo dela jastreb.] Na spomlad je opazil neki logar na visokej jelki jastrebovo gnjezdo in naročil človeku, ki se je tam nahajal, da bi na jelko splezal in gnjezdo z nje doli prinesel. To se je tudi zgodilo; v gnjezdu pa se je našlo mimo navadnega števila mladičev: 1 stari zajec, 3 mladi zajci, 4 prepelice (jerebi), 2 divja goloba, 7 kosov, 5 vrabcev, 2 drskača, 4 drozgi in 8 penic. Iz tega je razvidno, koliko škode provzroči na leto eden sam jastreb, in zarad tega je tudi potrebno tega roparja ugonobljati, kolikor le mogoče.

[Vojna moč evropskih držav. — Predmet za številenje.) Francija ima 1.487.000 vojakov z 3486 topovi. Nemčija 1.287.690 vojakov z 2892 topovi. Razven tega ima še za slučaj sovražnikovega napada rezervo v številu 7—800.000 mož. Avstrija šteje 1.400.000 možev z 1600 topovi. Italija ima 1.378.000 vojakov. Rusija ima vojske 817 000 možev v dōbi miru, a v času vojske 2.232.000 možev. Turčija, ki ne zamore vzdržati stalne vojske, zamore postaviti na bojišče komaj 200.000 možev. Anglija ima 200.000 vojakov. Pomorska moč znaša 400 parnikov in 120 bark na jadre. Srbija ima stalne vojske 15.000, Bolgarska 17.000, Grška 145.000, Rumunija 43.000 z 136 topovi. Dansko 52.000 in Belgija 200.000 vojakov. „P. z. B.“

[Lek zoper kačji strup] je najdel prof. Lakerda v prekišlem manganovem kaliju, katerega je v večjih slučajih vspešno zoper kačjo piklino porabil. Za to mu je brasilijanski cesar podaril 20.000 dolarjev.

(Evropske železnice.) Železnice so bile pred 50 leti še bele vrane. Prva je bila Liverpool-Manchesterska železnica na Angleškem leta 1830. Kar se je potem v zgradbenem oziru zgodilo, so jako hvalovredni poskusi; toda gledé današnje njene popolnosti, ki je pa vendar le še vedno pomajkljiva malostni. Še le leta 1841 jele so države preprezati svoje ozemlje z železom in tedaj se je zgradilo na Angleškem 2521 km, na Francoskem 269, na Nemškem 627, na Avstrijskem 747, v Belgiji 378 km. Od leta 1845 pa do današnjega dne so se pa jeli železni tiri razpotezati po celi zemlji olikane Evrope in dandanes jih imajo največ na Nemškem in to: 35.087 km; na Ruskem in v Findlandiji 24.453, na Švedskem in Novreškem 7775, na Danskem 1762, v Holandu in Luksemburgu 3393, v Belgiji 4231, na Angleškem 29.814, na Francoskem 28.880, na Španjskem 7848, na Portugalskem 1471, na Laškem 9038, v Švici 269, v Avstriji z Bosno 20.000, Grška 10, Rumunija 1470, Turčija, Bolgarska in iztočna Rumelija 1394 km. Na Srbskem se pa še le gradi železnica. Največ je zgradila novih železnic leta 882 Francoska in sicer 1262 km. Rusija 920, Avstrija 885, Nemčija 704, Angleška 482, Laška 263, Švedska 256 in Portugal 252. Vse druge neimenovane države zgradile so jih manj, kakor pa 200 kilometrov.

Po „Slov.“

[Prebivalstvo največjih evropskih mest.] London ima 4,019.009. Pariz 2,239.000, Berlin 1,192.000 in Dunaj 1,088.703 prebivalcev.

[Jeden krajcar.] kateri bi bil uložen od Kristusovega rojstva v hranilnici po 5°/_o in od teh obresti zopet obresti, narasel bi 1. jan. 1884. l. na 83298934788227240304609132588088505452 gl. in 41 kr. To je toliko denarja, da bi se z njim lahko izplačali vsi dolгови na svetu milijonkrat.

„Slovan.“

Spremembe pri učiteljstvu.

Na Štajerskem. Gosp. Anton Stuhec pri sv. Bolfanku blizu Ormuža postal je nadučitelj ravno tam (je 22. t. m. umrl). Kot učitelji so namešteni gg.: Urban Vezjak, podučitelj v Mariboru ravno tu, Alois Seidler podučitelj v Slov. Gradcu v Konjicah. Alois Arnečič podučitelj pri sv. Marjeti na Pesnici v št. Ilu (Maribor). Podučitelj v Mariboru g. Morie Geissler postal je definitiven.

Na Kranjskem G. France Papa, nadučitelj v Metliki, dobil je nadučiteljevo službo v Škofji Loki. — G. Janez Batan, učitelj v Šent-Lambertu, je za trdno postavljen kot nadučitelj v Dragatuš. — G. A. Vrančič, učitelj v Trebnem, gre začasno na II. učiteljsko službo v Metliko. — Gpdč. Kristina Zadnikar, bivša učiteljica v Šent Jerneju, dobila je II. učiteljsko službo v Šiški pri Ljubljani. — Gpdč. Kristina Železnik, učiteljica v Semiču, je šla v Dragatuš in gpdč. Franciška Jankovič, izpr. kandidatinja, šla je v Semič. — Gspdč. Julija Piš, popred učit. namestnica v Blagovici, je šla na deklško šolo v Črnomelj. — Gspdč. M. Mihel, jo šla iz Šent-Kocijana v Mokronog. — G. Hočevar gre iz Velike Doline na II. učiteljsko službo na Rako. — G. Luk. Kavalar, izpr. kandidat, gre začasno v Jesenice na Dolenjskem, in g. Fr. Gärtner, izpr. kandidat, začasno v Sorico. — G. Jos. Spintre, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Kočevskem okraju, je kot okrajni šolski nadzornik odstavljen.

IVAN LEON

v Mariboru

priporoča slavnim uradom in p. n. občinstvu svojo izvrstno vredjeno

tiskarno

v izdelavo vsakovrstnih tiskovin po najnižji ceni. Na dalje priporoča slavnim vodstvom ljudskih šol in krajinim šolskim svetom svojo **veliko zalogo** vsakovrstnih tiskovin za šolsko in administrativno potrebo v slovenskem in nemškem jeziku.

☛ Zaloga Prettenhoferjevih pisank i risank ☛

Tudi se pri njem dobé razne pisalne in risalne priprave po najnižji ceni, mej drugin

100 komadov pisank vsakovrstne liniature	1 fl. 40 k.
100 risank broj 00, 1, 2	2 " 85 "
500 pol sat. papirja po	2 " 60 "
500 pol po	1 " 80 "

Na dalje je pri njemu izišel in se dobi (po 3 kr. pola)

Službeni razkazek (Dienstes-Tabelle)

po naredbi c. kr. dežel. šolsk. sveta dne 31. marca 1881 št. 1868.

Z odličnim spoštovanjem

I. Leon.